

Průvodní zpráva (avízo)

Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI 2012-2015):

Projekt DF 12P01OVV044 – Kulturně historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity České Republiky. Metody identifikace hodnot historických sídel, parků a zahrad a jejich zachování.

Název metodiky předkládané k certifikaci

Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění

Předkládající organizace:

Národní památkový ústav, Valdštejnské náměstí 3, 118 01 Praha 1

Výstup:

Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění s přílohami

Autorský kolektiv metodiky:

Ing. Jiří Olšan, Národní památkový ústav, územní památková správa v Českých Budějovicích

Ing. Marek Ehrlich, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., Národní památkový ústav, Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži

Ing. Marie Pavlátová, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Ing. Daniel Šnejd, DiS., Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Zpracovatelé příloh:

Ing. Jiří Olšan, Národní památkový ústav, územní památková správa v Českých Budějovicích

Ing. Marek Ehrlich, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

I. Cíl metodiky

Cílem metodiky je definice postupu identifikace hodnot památek zahradního umění jako odborného památkového průzkumu, sloužícího jako metodický nástroj pro naplňování požadavků obsažených jednak v aktuálně platné české legislativě, jednak v doporučeních formulovaných k problematice hodnot kulturního dědictví ve významných mezinárodních dokumentech o ochraně kulturního dědictví.

Dílčím cílem metodiky je formulovat zásady pro racionální a odborně fundované vypracování specifikace kulturně historického významu hodnocené památky.

II. Vlastní popis metodiky

Předkládaný metodický postup je specializovaný památkový průzkum, jehož předmětem je identifikace hodnot památky zahradního umění a racionální a odborně fundovaná formulace jejího kulturně historického významu.

V přípravné fázi průzkumu jsou shromážděny výsledky předcházejících externích průzkumů památky zahradního umění.¹ V dalším kroku průzkumu jsou poznatky z externích průzkumů interpretovány a jsou využity pro určení významů (typů hodnot) konkrétní památky, identifikaci znaků hodnot této památky a stanovení jejich hodnotících kritérií.

V procesu hodnocení jsou posuzována kritéria znaků hodnot památky na podstatných úrovních její materiální struktury – na úrovni strukturálních prvků, kompozičních jednotek, jejího prostředí a celku památky zahradního umění.

Předmětem posouzení je autenticita znaků (nositelů) hodnot památky, integrita památky a její aktuální hodnotový stav. Výstupy procesu hodnocení jsou využity pro specifikaci kulturně historického významu hodnocené památky.

Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění doporučuje sled jednotlivých kroků procesu posouzení hodnot a kulturně historického významu a jejich obsahovou náplň. Proces je v metodice věcně a časově rozdělen do čtyř fází:

- přípravná fáze
- identifikace významů (typů hodnot) konkrétní památky
- proces hodnocení (zjištění různých hodnot památky a vypracování jejich charakteristiky)
- specifikace kulturně historického významu památky.

Přípravná fáze

Náplní přípravné fáze je organizační a koncepční příprava průzkumu. Zahrnuje shromáždění

¹ V rámci uplatnění metodického postupu identifikace hodnot památek zahradního umění jsou využívány především výstupy pasportizace památky zahradního umění, stavebně historických průzkumů, dendrologických průzkumů a prostorové analýzy památky zahradního umění.

dostupných podkladů, rozbor specifik zadání průzkumu hodnot památky zadavatelem a stanovení konkrétního postupu tvorby výstupů průzkumu hodnot (aplikace Metodiky identifikace hodnot památek zahradního umění).

V procesu hodnocení dané historické zahrady nebo parku jsou využívány poznatky z dříve realizovaných externích průzkumů.

Vstupní data pro hodnocení památky jsou přebírána z Pasportu památky zahradního umění, Prostorové analýzy památky zahradního umění a dalších analytických dokumentů (především z dendrologického průzkumu, stavebně historického průzkumu). Získaná data jsou v průběhu metodického postupu identifikace hodnot analyzována, interpretována a využita pro proces hodnocení vybraných kritérií znaků hodnot památky na úrovni strukturních prvků, kompozičních jednotek a celku památky zahradního umění.

Identifikační fáze průzkumu hodnot

Věcná náplň identifikační fáze zahrnuje doplňující rešerši primárních a sekundárních zdrojů, interpretaci poznatků externích průzkumů, zjištění vlastní rešerše, určení významu (typů hodnot) památky, identifikaci znaků památky, jež tyto hodnoty zprostředkovávají a stanovení kritérií pro posouzení hodnot památky:

- významy je nutné identifikovat pro každou hodnocenou památku samostatně s přihlédnutím k jejímu druhu, historickému vývoji, aktuálnímu stavu, funkčnímu využití a prostředí, které utvářejí její kulturně historické hodnoty,
- znaky hodnot památky jsou identifikovány vždy v konkrétní hodnocené památce pro typy hodnot, jež byly rozpoznány během kroku určení významů (typů hodnot) této památky.; metodika při identifikaci znaků hodnot památek zahradního umění vychází z textu Florentské charty,
- kritérium je ve své podstatě hodnotící funkcí, jež má být pro hodnocení znaku použita.

Hodnotící fáze průzkumu památek

Hodnotící fáze (posouzení hodnot) zahrnuje terénní průzkum, posouzení a mapování hodnot památky. Předmětem posouzení je autenticita znaků (nositelů) hodnot památky, integrita památky a její aktuální hodnotový stav. Výstupy procesu hodnocení jsou v další fázi průzkumu využity pro formulaci kulturně historického významu hodnocené památky.

Hledisko systematičnosti a racionálnosti hodnotícího procesu vyžaduje, aby se v identifikaci hodnot památky postupovalo od hodnocení na úrovni strukturálních prvků, přes hodnocení na úrovni kompozičních jednotek až po hodnocení na úrovni celku památky zahradního umění.

Posouzení kritérií znaků hodnot na úrovni strukturálních prvků památky zahradního umění

Strukturální prvky památky mohou představovat znaky (atributy) kulturně historické hodnoty památky. V procesu hodnocení památky se posuzují kritéria znaků hodnot (určená v předchozí identifikační fázi) v porovnání současného stavu s hodnověrně doloženým stavem v minulosti. Výsledky posouzení vyjadřují racionální soud hodnotitelů, do jaké míry konkrétní znak aktuálně

zprostředkovává určitou hodnotu památky.

Posouzení kritérií znaků hodnot na úrovni kompozičních jednotek památky zahradního umění

Princip hodnocení na úrovni kompozičních jednotek spočívá v tom, že se nehodnotí primárně kompoziční jednotky samy o sobě (jako celek), ale posuzují se znaky, které zprostředkovávají hodnoty památky na úrovni konkrétní kompoziční jednotky. Hodnotí se vnitřní struktura kompoziční jednotky a vazby kompoziční jednotky v rámci památky a vůči okolí památky.

Posouzení kritérií znaků hodnot prostředí památky zahradního umění

Prostředí památky je hodnoceno s využitím kritérií, posuzujících různé aspekty jeho celistvosti, resp. integrity.

Souhrnné hodnocení památky zahradního umění

Souhrnné hodnocení památky z hlediska přítomnosti kulturně historických hodnot je závěrečným výkonem v rámci hodnotící fáze průzkumu hodnot památky zahradního umění. Věcným obsahem jsou korektura databáze průzkumu hodnot, zpracování datového výstupu, zpracování písemného elaborátu hodnocení památky a tvorba grafických výstupů (tematických map).

Písemný elaborát hodnocení památky obsahuje charakteristiku znaků jejích specifických kulturně historických hodnot. Charakteristika znaků s uvedením míry, jakou zprostředkovávají hodnotu památky, musí být dostatečně konkrétní, aby umožňovala sledování jejích změn v budoucnosti.

Tematické mapy jsou důležitým výstupem průzkumu hodnot památky zahradního umění. Mapy jsou vytvářeny jako výstupy z databáze průzkumu hodnot v rámci samostatného mapového projektu. Pro grafickou prezentaci jsou dobře využitelná data z posouzení znaků hodnot na úrovni kompozičních jednotek, prostředí památky a jevů definovaných prostorovou analýzou památky.

Interpretované výsledky analýz jsou v mapách využity jako podklad pro identifikaci hodnot památky a jejích dílčích částí. Tematická mapa identifikace hodnot konkrétní památky přináší souhrn důležitých znalostí využitelných pro další plánování péče a případnou obnovu památky, ale i pro prezentaci a vzdělávání s cílem zvýšit zájem společnosti participovat při ochraně této specifické oblasti kulturního dědictví: zahradního umění, krajinářské architektury, kulturní krajiny obecně.

Kulturně historický význam památky zahradního umění

Závěrečnou fází průzkumu hodnot památky je vypracování formulace kulturně historického významu památky zahradního umění, vyjadřující reprezentativnost, vzácnost a osobitost, s jakou konkrétní památka vyjadřuje kulturně historické hodnoty.

Formulace má relativní hodnotu – je vztahována ke kontextu památek zahradního umění v České republice, resp. ke kontextu památek mezinárodního významu.

V metodice se využívá model klasifikace památky zahradního umění z hlediska jejího relativního kulturně historického významu. V modelu klasifikace kulturně historického významu jsou uplatněny výsledky posouzení vybraných kritérií znaků hodnot památky:

- integrita památky (zahrnuje výsledek souhrnného posouzení dílčích kritérií funkční, historické a vizuální integrity a koherence památky)
- významnost památky jako díla zahradního umění (zahrnuje výsledek souhrnného hodnocení)
- hortikulturální významnost památky (význam rostlin a/nebo sbírek rostlin jako svědectví historické zahradní kultury)
- významnost role památky v kontextu kulturní krajiny.

V průzkumu hodnot konkrétní památky je soubor těchto kritérií posouzen a získané výsledky jsou integrovány v klasifikačním modelu. Výsledná hodnota klasifikace památek zahradního umění vyjadřuje jejich relativní kulturně historický význam.

V případě, že jsou v průzkumu hodnot konkrétní památky identifikovány kulturně historické významy, jež nejsou posuzovány některým ze čtyř výše uvedených kritérií, budou uvedeny v písemné formulaci kulturně historického významu památky. Do uvedeného klasifikačního modelu není zapojeno kritérium ojedinělosti a dále kritéria pro posouzení vybraných nepřímých historických hodnot (historický kontext památky s dějinným vývojem společnosti a kontext památky s duchovními, resp. náboženskými významy).

Historické hodnoty památky, založené v jejím kontextu s dějinným vývojem společnosti (nebo v kontextu s duchovními významy) jsou v konceptu specifikace kulturně historického významu památky zahradního umění uplatněny samostatně, mimo model integrující výsledky posouzení výše uvedeného souboru čtyř kritérií. Tyto rozpoznané nepřímé hodnoty památky budou uvedeny v písemné formulaci specifikace kulturně historického významu památky jako doplňující sdělení.

V případě, že průzkum hodnot identifikuje v konkrétní památce nebo její entitě (v strukturálním prvku, v kompoziční jednotce) rys typologické ojedinělosti, bude tato skutečnost uvedena v písemné formulaci kulturně historického významu památky a zároveň bude prezentována v mapovém výstupu průzkumu hodnot památky.

III. Srovnání „novosti postupů“ oproti původní metodice, případně jejich zdůvodnění, pokud se jedná o novou neznámou metodiku, a jejich srovnání s postupy v zahraničí

V oblasti české památkové péče o historické zahrady a parky (památky zahradního umění) je dlouhodobě postrádán metodický postup identifikace hodnot těchto památek, jež představuje nezbytný předpoklad pro stanovení postupů památkové péče a stanovení limitů pro využívání tohoto specifického okruhu nemovitých kulturních památek.

Předkládaná metodika definuje nově metodický postup identifikace hodnot památek zahradního umění jako specializovaného památkového průzkumu (průzkum hodnot památky zahradního umění) a formuluje zásady pro racionální a odborně fundované vypracování specifikace kulturně historického významu hodnocené památky.

Vstupní data pro hodnocení památky jsou přebírána z Pasportu objektu památky zahradního umění, Prostorové analýzy památky zahradního umění a dalších analytických dokumentů (především z dendrologického průzkumu, stavebně historického průzkumu).

Základem novosti předkládané metodiky je stanovení struktury systematického, racionálního a jednotného postupu průzkumu hodnot památek zahradního umění. Postup je rozdělen na věcně vymezené kroky, jež na sebe logicky navazují. Fáze identifikační (identifikace významů památky, určení znaků hodnot a jejich hodnotících kritérií) je v souladu s teoretickými principy hodnotících procesů oddělena od fáze hodnotící.

Průzkum hodnot památky se odvíjí od posuzování znaků hodnot památky na úrovni strukturálních prvků a přes úroveň kompozičních jednotek až k úrovni celku památky. Získané poznatky o hodnotovém stavu památky se postupně integrují až do formulace souhrnného hodnocení památky zahradního umění.

Metodický postup průzkumu hodnot památek zahradního umění nově aplikuje v oblasti památkové péče o historické zahrady a parky postupy posuzování hodnot, doporučené relevantními mezinárodními dokumenty památkové péče. Výstupy procesu hodnocení jsou využity pro specifikaci kulturně historického významu hodnocené památky.

Novostí postupu je možnost grafického znázornění výsledků posouzení kritérií znaků hodnot památky v tematických mapách, jež jsou vytvářeny jako výstupy z databáze průzkumu hodnot v rámci samostatného mapového projektu. Pro grafickou prezentaci jsou dobře využitelná data z posouzení znaků hodnot na úrovni kompozičních jednotek, prostředí památky a jevů definovaných prostorovou analýzou památky.

Srovnání se zahraničím

Zahraniční koncepty tvorby národních seznamů historických zahrad a parků jsou z principu zaměřeny především na zhodnocení celkového významu objektu (potenciální památky). Metodicky podnětné jsou v nich aplikované postupy klasifikace významů a hodnotové soustavy památek, odrážející specifické národní akcenty dané kulturním kontextem.

Opačný pól strategie hodnocení památek reprezentuje koncept Parkpflegewerk. Metoda určení památkové hodnoty objektu a její výstupy jsou cíleny na praktické využití. Památkové hodnocení je založeno na uplatnění tradičního konceptu autenticity. Posuzuje autenticitu hmotné substance památky a zabývá se kritériem původnosti hmotné struktury památky, vztahované k relevantním fázím historického vývoje památky.

Ve formulaci metodického postupu identifikace hodnot se uplatnily soudobé koncepty péče o světové kulturní dědictví, jež jsou formulovány v mezinárodních dokumentech památkové péče.

Tento přístup má oporu v těchto dokumentech samotných. Definice výjimečných univerzálních hodnot hodnocených statků se vymezují vůči statkům (památkám) s národním, regionálním nebo místním významem – tedy úrovni hodnotových stavů, s kterými se setkáváme nečastěji při posuzování hodnot historických zahrad, parků a dalších druhů památek zahradního území v České republice.

Je tomu tak v Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, jež ve člancích 1 a 2 vymezuje kulturní a přírodní dědictví, jež má výjimečnou světovou hodnotu nebo v Pokynech pro posouzení zásahů do památek, statků světového kulturního dědictví. V příloze 3A tohoto dokumentu, jež prezentuje doporučený příklad postupu stanovení hodnot kulturních památek, se uvádí v klasifikaci kulturních krajín kromě úrovně mezinárodní hodnoty také národní hodnota, regionální hodnota, místní hodnota a krajiny malého nebo nevýznamného historického významu.

Předkládaná metodika identifikace hodnot památek zahradního umění spojuje tradiční koncept autenticity, příznačný svým důrazem na poznání hodnot a ochranu hmotné substance, se soudobým konceptem hodnot, akcentujícím hodnoty kontextu památky.

Za podnětné a využitelné pro předkládanou metodiku lze považovat zahraniční koncepty určení významu památky (statement of significance), metodu posouzení významů a hodnot památek Randalla Masona a dokument Pokyny pro posouzení zásahů do památek, statků světového kulturního dědictví.

Pro identifikaci významů (typů hodnot) památek je v metodice identifikace hodnot PAZU využita typologie hodnot památek, vypracovaná Randallem Masonem v jeho konceptu metody posouzení významů a hodnot památek.²

IV. Popis uplatnění certifikované metodiky, informace, pro koho je určena, subjekty s kterými bude uzavřena smlouva o využití výsledku a jakým způsobem bude uplatněna

Základní rámec pro uplatnění metodiky vyplývá z aplikace památkové ochrany na základě ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Metodika se bude využívat v rámci odborné působnosti a výkonu památkové péče.

Metodika uplatňuje soudobé odborné přístupy při vymezení předmětu památkové ochrany prostřednictvím posouzení kulturně historických hodnot objektů a vytváří výstupy, jež naleznou systémové uplatnění v péči o památky zahradního umění a podnítí zvýšení kvality teoretické i praktické péče.

Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění má své místo v souboru metodik, zabývajících se památkami zahradního umění v projektu DF12P01OVV044: „Kulturně historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity České republiky. Metody identifikace hodnot historických sídel, parků a zahrad a jejich zachování.“

Metodika je jedním z důležitých informačních zdrojů využívaných při zpracování Management plánu ochrany památkových hodnot památek zahradního umění.

Předkládaný metodický postup představuje specializovaný památkový průzkum, jehož předmětem je posouzení hodnot a kulturního významu památek zahradního umění. Metodický postup je strukturován tak, aby výsledkem jeho aplikace v průzkumu konkrétní památky zahradního umění byla racionální a odborně fundovaná specifikace kulturně historického významu hodnocené památky.

² MASON 2002, s. 10.

Výstupy průzkumu jsou důležitým zdrojem poznání historických zahrad a parků. Uplatnění předkládaného metodického postupu v památkové praxi přinese vyšší efektivitu činností oboru památkové péče, zaměřených na poznávání kulturně historických hodnot památek zahradního umění.

Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění představuje praktickou aplikaci zásad vtyčených Mezinárodní chartou o historických zahradách (Florence 1982). Metodický postup posouzení hodnot a kulturně historického významu památky byl modelově ověřován průzkumem Podzámecké zahrady v Kroměříži a zámecké zahrady v Českém Krumlově. Ze získaných zkušeností je zřejmé, že předkládaný metodický postup je dobře využitelný pro identifikaci hodnot a specifikaci kulturně historického významu historických zahrad a parků a může se stát efektivním nástrojem památkové péče.

Oblasti využití předkládané metodiky

Metoda průzkumu hodnot je využitelná pro identifikaci hodnot památek zahradního umění v České republice, především hodnot historických zahrad, parků.

Umožňuje také posouzení hodnot dalších druhů památek zahradního umění, nacházejících se uvnitř stavebních souborů kulturních památek (památkových objektů), jako jsou např. zahradní úpravy nádvoří, stromořadí a aleje apod. (viz tabulka č. 3 v kapitole II.2.1. metodiky)

Metodický postup identifikace hodnot je možné uplatnit i v případech průzkumu zahrad a parků s památkovým potenciálem, jež dosud nepodléhají ochraně podle památkového zákona.

Uživatelé metodiky

Metodika je určena především pracovníkům územních památkových správ Národního památkového ústavu, jež spravují zpřístupněné kulturní památky v přímé správě NPÚ a dále odborným pracovníkům NPÚ a pracovníkům výkonných orgánů státní památkové péče.

Dalším okruhem uživatelů výstupů předkládané metodiky budou orgány samosprávy a vlastníci nemovitostí - památek zahradního umění.

Vyhotovené výstupy průzkumů hodnot památek nabídnou relevantní informace pro studenty příslušných oborů, pro zájemce z řad odborné i laické veřejnosti, místní kulturně společenské instituce a zájmová sdružení, která se aktivně zapojují do péče o památky zahradního umění.

Uplatnění výstupů průzkumů hodnot památek v agendě správy objektů památek zahradního umění

Výstupy provedených průzkumů mají praktický význam pro zvýšení objektivitu rozhodování správců konkrétních kulturních památek. Dokumentace průzkumu poskytuje informace o aktuálním hodnotovém stavu konkrétní památky a nabízí racionální podklady pro formulování priorit činností správce, založených na rozpoznávaných hodnotách památky. Získaný souhrn důležitých znalostí o hodnotách památky zahradního umění nalezne využití v plánování péče a případné obnovy památky, její prezentaci i pro vzdělávání a zvýšení zájmu společnosti spolupodílet se na ochraně této specifické

oblasti kulturního dědictví. Racionální formulace hodnot historických zahrad a parků posiluje a obhajuje strategii prezentace jejich kulturně historických hodnot jako "hlavního produktu" marketingu těchto památek.

Prezentace kulturně historických hodnot památek zahradního umění je strategicky důležitým nástrojem pro ochranu kulturní identity historických zahrad a parků.

Uplatnění průzkumů hodnot památek v činnostech odborných územních pracovišť NPÚ a výkonných orgánů státní památkové péče

Výstupy průzkumů hodnot památek najdou přímé využití při přípravě a zdůvodnění odborných vyjádření, závazných stanovisek a rozhodnutí ve správním řízení a jako zdroj informací pro zpracování návrhu ochranných opatření.

Během průzkumu hodnot památky jsou získávány poznatky o míře autenticity a integrity, v případě potřeby až na úrovni jejich strukturálních prvků. Systematické a zevrubné poznání aktuálního hodnotového stavu památky může nabídnout racionální argumenty pro posuzování plánovaných zásahů do památky včetně záměrů obnovy.

Výstupy průzkumů hodnot památek zahradního umění vytváří informační databázi využitelnou pro navazující specializované památkové průzkumy, především management plánu ochrany památkových hodnot památky zahradního umění.

V. Seznam použité související literatury

BARNES, Michael Clay. *Historic garden survival : strategically growing human, funding, physical site, and organizational resources*. Project report (M.P.S.(Agr. & Life Sci.)), Cornell University 2008. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na http://www.cornellplantations.org/sites/default/files/Michael_Barnes_Thesis.pdf.

BÁRTLOVÁ, Milena. Kolik paměti je v umělecké památce? in: *Uměleckohistorická společnost v českých zemích*. Roč. 23, č. 2 (2011), s. 12–14. ISSN 0862-612X, s. 13.

BELLIN-HARDER, Florian. *In der Schwebe. Vegetationsdynamik und Pflegeprognostik. Ein vegetationskundlicher Beitrag zur Gartendenkmalpflege am Beispiel der Löwenburg im Bergpark Wilhelmshöhe, Kassel*. Kassel University Press GmbH, 2011, ISBN: 978-3-86219-116-1.

BLAŽIČEK, Oldřich Jakub; KROPÁČEK, Jiří. *Slovník pojmů z dějin umění*, Odeon, Praha 1991.

BRANDT, Arno; ROHDE, Michael; von BOTHMER, Alken. *Marketing für Gärten und Schlösser – Touristische Nutzungskonzepte*, Hinstorff Verlag GmbH 2004.

BÜTTNER, Thomas. Schema des Kulturlandschaftsbewertungsverfahrens. in: *Die historische Kulturlandschaft in der Region Oberfranken-West*. Augsburg; München 2004. ISBN 3-936385-64-5.

Callan Park Conservation Management Plan .[cit. 20. září 2015]. [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupný na <http://www.leichhardt.nsw.gov.au/Community-Issues/Callan-Park/Callan-Park-Master-Plan#Callan Park Conservation Management Plan>.

CURRIE, Chris. *Garden archaeology. A Handbook. Practical Handbook in Archaeology No 17*. York: Council of British archaeology, 2005. ISBN 1-902771-48-6.

DGGL (Deutsche Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftsarchitektur), Arbeitskreis Historische Gärten und Forschungsgesellschaft Landschaftsentwicklung – Landschaftsbau (FLL). *Historische Gärten in Deutschland. Aufgaben, Thesen und Instrumente zum Schutz, zur Erhaltung und zur Pflege des Gartenkulturerbes*. Neustadt, 2000, ISBN 3-00-006846-5.

DGGL (Deutsche Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftsarchitektur), Arbeitskreis Historische Gärten und Forschungsgesellschaft Landschaftsentwicklung-Landschaftsbau (FLL). *Pflege historischer Gärten – Teil 1: Pflanzen und Vegetationsflächen*. Bonn, Berlin, Ausgabe 2006, ISBN 3-934484-95-6.

DOBLHAMMER, Rupert; DREXEL, Anita. *Gehölze und Wege in formalen historischen Gartenanlagen Österreichs*. Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien 2005, ISBN 3-631-51287-2.

ENGLISH HERITAGE. *Conservation Principles, Policies and Guidance for Sustainable Management of the Historic Environment*. 2008. <http://centro.org.uk/media/424801/Appendix-18.PDF>

FALSER, Michael S. Von der Charta von Venedig 1964 zum Nara Document on Authenticity 1994 in: RÖSSNER, Michael; UHL, Heidemarie. *Renaissance der Authentizität?: Über die neue Sehnsucht nach dem Ursprünglichen*. Transcript Verlag, 2014, ISBN-10: 3837618617.

FEILDEN, Bernard M., JOKILEHTO, Jukka. *Průručka manažmentu lokalít svetového kultúrneho dedičstva*. 1. vyd. Svätý Jur : AINova, 2010. 162 s. ISBN 978-80-968598-3-2.

FORNER, Jörg-Ulrich. *Erfassung historischer Freiräume : Dokumentationssystematik bei der Bestandserhebung und Bauaufnahme von gebauten Elementen in historischen Gärten, Parks und Kulturlandschaften*. Dizertační práce, Technische Universität Berlin, 2002.

GIRSA, Václav. *Památková koncepce rehabilitace zámecké zahrady v Českém Krumlově*. GIRSA AT, 2004. Bez ISBN.

GOJDA, Martin. *Archeologický průzkum krajiny pomocí leteckého laserového skenování. Dosavadní průběh a výsledky prvního českého projektu*. Archeologické rozhledy 63, 2011. s. 680–698. ISSN 0323-1267.

GOJDA, Martin et al. *Archeologický průzkum památek zahradního umění*. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-7480-030-6.

HAJÓS, Géza. Kunst – Geschichte – Denkmal – Garten, in: HAJÓS, Géza; WOLSCHKE-BULMAHN,

Joachim. *Gartendenkmalpflege zwischen Konservieren und Rekonstruieren*. CGL-Studies , München, 2011. ISBN 978-3-89975-217-5.

HALLMANN, Heinz; FORNER, Jörg-Ulrich. *Historische Bauforschung und Materialverwendung im Garten– und Landschaftsbau Wegebau und Wasseranlagen*. Books on Demand GmbH; 2005.

HARNEY, Marion. *Gardens and Landscapes in Historic Building Conservation*. John Wiley & Sons, 2014. ISBN 1118508130, 9781118508138.

HENNEBO, Dieter. *Gartendenkmalpflege. Grundlagen der Erhaltung historischer Gärten und Grünanlagen* Ulmer Verlag 1985.

HISTORIC SCOTLAND. *Scottish Historic Environment Policy 2011*, s. 81–82. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://www.historic-scotland.gov.uk/shep-dec2011.pdf>.

HLOBIL, Ivo. *Na základech konzervativní teorie české památkové péče*. Praha: Národní památkový ústav, 2008. s. 164-167. ISBN 978-80-87104-32-3.

HORÁK, Petr, NEJEDLÝ, Vratislav. *Základní pojmy v péči o kulturní dědictví*. Univerzita Pardubice 2013. ISBN 978-80-7395-716-2

ICOMOS, Operational Guidelines 2005, Annex 3, s. 83. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://whc.unesco.org/archive/opguide05-annex3-en.pdf>.

ICOMOS. *Guidance on Heritage Impact Assessments for Cultural World Heritage Properties*. ICOMOS 2011.

ICOMOS. *Liste historischer Gärten und Anlagen der Schweiz*. ICOMOS Landesgruppe Schweiz, Arbeitsgruppe Gartendenkmalpflege. 2015. http://www.icomos.ch/downloads/Manual_d.pdf.

JESENSKÝ, Vít. *Památková hodnota*. 2012, s. 1., https://www.academia.edu/8498725/Památková_hodnota

JESENSKÝ, Vít. *Výzkum v památkové péči*. in: Wiki NPÚ, Národní památkový ústav, Praha, on-line, verze 30.11.2014, [cit. 20. září 2015]. Dostupný na http://wiki.npu.cz/index.php?title=Výzkum_v_památkové_péči

JOKILEHTO, Jukka; FEILDEN, Bernard. *Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites*. UNESCO-ICOMOS – ICCROM. 1993, (rev. 1998).

JOKILEHTO, Jukka. 2006. *World Heritage: Defining the outstanding universal value*. City & Time 2 (2): 1. 2006. [online] [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://www.ct.ceci-br.org>, s. 2–3.

JOKILEHTO, Jukka. *International charters on urban conservation: some thoughts on the principles expressed in current international doctrine*. City & Time 3 (3): 2. 2007. [online] [cit. 20. září 2015].

Dostupný na <http://www.ct.ceci-br.org>.

KESNER, Ladislav. *Marketink a management muzeí a památek*. Grada Publishing, a.s., 2005. ISBN 80-247-1104-4, s. 167.

KIESOW, Gottfried. *Einführung in die Denkmalpflege*, W issenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1980. ISBN 3-534-08662-7.

KOWARIK, Ingo et al. *Entwicklung und Erprobung von Kommunikations- und Umsetzungsstrategien zur Implementierung von Naturschutzziele in die Pflege historischer Parkanlagen. Abschlussbericht*. Berlin 2012. [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupný na: <https://www.dbu.de/OPAC/ab/DBU-Abschlussbericht-AZ-26220.pdf>.

KRAUSE, Karl-Jürgen. *Lexikon Denkmalschutz und Denkmalpflege*. Klartext Verlag, Essen 2011, ISBN 3837503070, s. 258n.

KREJČÍ, Marek. *Moderní dějiny a památková péče ve středo-východní Evropě*. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. 2013.

KREJČIŘÍK, Přemysl: *Stavebně-historický průzkum – historický vývoj památky zahradního umění a jeho interpretace*. In KREJČIŘÍK, Přemysl. *Krajinářská architektura a proměny historických prostorů*. 1. vyd. Lednice: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2004, s. 11-17. ISBN 80-7157-823-1.

KŘESADLOVÁ, Lenka; OLŠAN, Jiří; EHRLICH, Marek. *Management plán ochrany památkových hodnot památek zahradního umění*. Národní památkový ústav, 2015.

KŘESADLOVÁ, Lenka; PAVLÁTOVÁ, Marie; OLŠAN, Jiří; EHRLICH, Marek. *Metodika prostorové analýzy památky zahradního umění*. Národní památkový ústav, 2015.

KREJČIŘÍK, Přemysl; MACEK, Petr. *Stavebně historický průzkum – Historický vývoj památky zahradního umění a jeho interpretace*. *Zahrada – park – krajina*, SZKT, 2003, ročník XII., č. 4., s. 6-9. ISSN 1211-1678.

KUČA, Karel; KUČOVÁ, Věra. *Metodika identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami*. Národní památkový ústav 2015.

KUČA, Karel; KUČOVÁ, Věra. *Metodika klasifikace staveb podle památkové hodnoty*. Národní památkový ústav, Praha 2015.

KUČOVÁ, Věra. *Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO*. Národní památkový ústav. Praha 2009.

KUČOVÁ, Věra; DOSTÁLEK, Jiří; EHRLICH, Marek; KUČA, Karel; PACÁKOVÁ, Božena. *Metodika tvorby standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny*. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2014. Odborné a metodické publikace, svazek 53. ISBN 978-80-7480-022-1.

KUNA, Martin. ed. *Nedestruktivní archeologie*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1216-8.

KUPKA, Jiří. *Zeleň v historii města*. ČVUT Praha 2006.

KUPKA, Jiří. *Krajiny kulturní a historické. Vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny*. ČVUT Praha 2010. ISBN 978-80-01-04653-1

LÁSKA, Vojtěch. *Hodnota, autenticita a integrita stavebního díla minulosti – teorie a praxe*. In: Památky středních Čech. Časopis Památkového ústavu středních Čech v Praze. 14, č. 2, Praha 2000.

MALEK, Amina-Aicha ed. *Sourcebook for garden archaeology. Methods, Techniques, Interpretations and Field Examples. Parcs et Jardins*, vol. 1, Peter Lang Bern – Bruxelles – Frankfurtam Main – New York – Oxford – Wien. 2013. ISBN 978-0343-0539-6.

MASON, Randall. *Assesing Values in Conservation Planning: Methodological Issues and Choices*, in Avrami, E.; Mason, R.; De la Torre, M.: *Assesing the Values of Cultural Heritage*, Los Angeles 2002. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/pdf/assessing.pdf.

MEYER, Margita M. *Parkpflegewerke für Gartendenkmale – Leitlinien*. In *Historische Parks und Gärten – Denkmalgerechte Parkpflege*. Neustadt : Deutsche Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftsarchitektur, 2000, s. 55–70. ISBN 3-00-006846-5.

MEYER, Margita et al. *Historische Alleen in Schleswig-Holstein – geschützte Biotope und grüne Kulturdenkmale*. Kronshagen 2009. ISBN: 978-3-937937-40-3.

NOVÁK, Zdeněk. *Dřeviny na veřejných městských prostranstvích. Použití dřevin v ulicích a na náměstích památkově chráněných měst*. Praha: Jalna, 2001. 56 s. (Zprávy památkové péče. Roč. 61. Příloha. Odborné a metodické publikace. Sv.22.) ISBN 80-86234-21-5 ISSN 1210-5538.

OLŠAN, Jiří; ŠNEJD, Daniel; EHRLICH, Marek; KŘESADLOVÁ, Lenka; PAVLÁTOVÁ, Marie. *Metodika pasportizace památek zahradního umění*. Národní památkový ústav 2015.

ONDŘEJOVÁ, Vítězslava. *Metodika evidence a pasportizace zeleně IN: Tvorba a údržba zeleně: Den nové techniky v Průhoncích*, Výzkumný a šlechtitelský ústav okrasného zahradnictví, Čs. redakce MON Praha 1986.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, Božena; PETRŮ, Jaroslav; RIEDL, Dušan; SVOBODA, Antonín Marián. *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Nakladatelství Libri, Praha, 1999, s. 438–446. ISBN 80-85983-55-9.

PEJCHAL, Miloš. *Rostliny a autenticita památek zahradního umění. Acta horticulturae et regioculturae*. 2010, Vol. 13, emergency number, s. 56–60. ISSN 1335-2563.

PEJCHAL, Miloš; ŠIMEK, Pavel. *Sadovnická hodnota: oborový standard v zahradní a krajinářské architektuře*. In: *Provozní bezpečnost stromů: 24–25*. 3. 2011. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2011.

PEJCHAL, Miloš; ŠIMEK, Pavel. *Metodika hodnocení dřevin pro potřeby památkové péče*. Mendelova univerzita v Brně. Zahradnická fakulta v Lednici na Moravě. 2012, koncept metodiky pro připomínkování odbornou veřejností.

PEREIRA RODERS, Ana. *Monitoring cultural significance and impact assessments*. 'IAIA13 Conference Proceedings' Impact Assessment the Next Generation 33rd Annual Meeting of the International Association for Impact Assessment, Calgary 2013. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://www.iaia.org/conferences/iaia13/proceedings/Final%20papers%20review%20process%2013/Monitoring%20cultural%20significance%20and%20impact%20assessments.pdf?AspxAutoDetectCookieSupport=1>.

PEREIRA RODERS, Ana. *Guidance on heritage impact assessments: Learning from its application on World Heritage site management*. Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development 01/2012; 2(2). DOI: 10.1108/20441261211273671. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na http://www.researchgate.net/publication/263181689_Guidance_on_heritage_impact_assessments_Learning_from_its_application_on_World_Heritage_site_management.

PEŠTA, Jan a kol. *Stavebněhistorický a archeologický průzkum a hodnocení stavebních, technických a uměleckých objektů v památkách zahradního umění*. Certifikovaná metodika VÚKOZ, v.v.i. č. 5/2014.

PETZET, Michael. Grundsätze in der Denkmalpflege, in: *Politische Studien Sonderheft 2*, 1988.

PETZET, Michael. *MONUMENTA II. Conservation of Monuments and Sites – International Principles in Theory and Practices*. Hedrik Bässler Verlag. Berlin 2013. ISBN 978-3-930388-22-6.

POLÁKOVÁ, Jana, editorka. *Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví*. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, Praha 2007. ISBN 978-80-87104-14-9.

RADOVÁ, Milena. *Koncepce památkového zásahu do stavebního díla, její úloha a východiska*, in: Památky a příroda, XII, 1987, č. 1, s. 1–9, č. 2 s. 65–75.

RIEDL, Dušan. *Obnova historických zahrad v projektové dokumentaci a realizace*. IV. mezinárodní symposium o zachování a obnově zahrad "Historické zahrady v současnosti", 16–20. září 1977, Kroměříž – Praha, s. 2–3. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na http://www.npu.cz/download/1347532824/04+Du%2B%C3%ADan+Riedl,+Obnova+historick%2B%C5%BBch+zahrad.._.pdf

RIEGL, Alois. *Moderní památková péče*. Národní památkový ústav, ústřední pracoviště Praha, 2003.

RÖTHIG, Achim. *Parkpflegewerk Müschpark / Aachen*, sv. 1. 2012. [cit. 28. listopadu 2015]. Dostupný na http://www.aachen.de/de/stadt_buerger/planen_bauen/denkmalpflege/mueschpark/Band_I_Textband_PPW_Mueschpark_Internet.pdf.

SEIDENSPINNER, Wolfgang. *"Authentizität. Kulturanthropologisch-erinnerungskundliche*

Annäherungen an ein zentrales Wissenschaftskonzept im Blick auf das Weltkulturerbe". Volkskunde in Rheinland-Pfalz, Informationen der Gesellschaft für Volkskunde in Rheinland-Pfalz e.V., 20. Jg., 2006.

SIGEL, Brigitt. "...vielleicht bin ich tot, bevor man Schatten in ihm findet": Authentizität und Alterswert in Gartendenkmal. *Unsere Kustdenkmäler*. 44 (1993).1. 1993

STEJSKALOVÁ, Jana; VLASÁK, Martin; EZECHEL, Miroslav. *Památky zahradního umění a historická krajinastředních Čech*. Mělník : Vyšší odborná škola zahradnická a střední zahradnická škola Mělník, 2012. ISBN 978-80-87610-03-9.

STIBRAL, Karel; DADEJÍK, Ondřej; STANĚK, Jan. *Zahrada. Přírozenost a umělost*. Dokořán, Praha 2012. ISBN 978-80-7363-431-5.

ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta; VÁVROVÁ, Věra. *Databáze historických zahrad, parků a krajiny, její vznik a parametry*. Knihovnaplus, Praha 2008, číslo 1–2. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus81/santruc.htm>.

ŠIMEK, Pavel. *Hodnocení dřevin a jejich porostů pro pěšební účely v zahradní tvorbě*. Lednice, 2001. Disertační práce. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, Ústav biotechniky zeleně.

ŠIMEK, Pavel a kolektiv. *Projekt obnovy zámeckého parku v Lednici na Moravě*. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zahradnická fakulta v Lednici na Moravě. Lednice na Moravě 2003, bez ISBN.

TESSIN, Wulf. *Freiraumkulturmanagement zwischen Pädagogik und Marketing*. In: Stadt und Grün, 47. Jg., H. 12, 1998, s. 862–867.

TESSIN, Wulf; WIDMER, Petra; WOLSCHKE-BULMAHN, Joachim. *Nutzungsschäden in historischen Gärten. Beiträge zur räumlichen Planung*, Bd. 59, Schriftenreihe des Fachbereichs Landschaftsarchitektur und Umweltentwicklung der Universität Hannover, Hannover 2001.

TONDL, Ladislav. *Hodnocení a hodnoty. Metodologické rozměry hodnocení*. Praha 1999. ISBN 80-7007-31-1, s. 13.

UNESCO. *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví*. Paříž 2013. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/regionalni-a-narodnostni-kultura/Koncepce-a-jine-ustavujici-dokumenty/umluva.pdf>.

VEČEŘOVÁ, Andrea. *Přírodní biotopy v krajinářské architektuře*. Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta v Lednici na Moravě. Diplomová práce, Lednice na Moravě 2013.

VINTER, Vlastimil. *Úvod do dějin památkové péče II. Teoretické otázky hodnot a hodnocení, zachování a kulturně výchovného uplatnění památek*. 2. vyd. 1982, Praha.

VOLKMANN, Torsten. *Anforderungen an eine Dokumentation in der Gartendenkmalpflege*. Berlin 2005. ISBN 3-86568-107-7.

VOREL, Ivan – KUPKA, Jiří. *Krajinný ráz. Identifikace a hodnocení*. Praha: ČVUT, 2011. ISBN 978-80-01-04766-8.

VOŠAHLÍK, Aleš. *Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví*. Český národní komitét ICOMOS, Praha 2001. Český překlad dokumentů ICOMOS, bez ISBN.

VI. Seznam publikací, které předcházely metodice a byly publikovány (pokud existují), případně výstupy z originální práce

Předkládané metodice nepředcházely publikované práce.